

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАЕ

ТЕЧ. I.

ДМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 3. Іуліа.

Число 2.

1642.

СКОРОТЕЧИ

отъ

Іоанна Пачича.

Часъ у добрый, мигъ у благослутый,
Напредакъ у быстрый, незамутный,
Спѣши, течы милый Скоротече!
Неуморномъ буди твомъ по ходу
Добродаша, гость и милый роду:
Когъ те подпоръ дѣйный некъ предтече.

А иreibungъ твомъ ко намѣренію
Жельно - срѣтъномъ пакъ и довершенію
Желимъ я ти тошло, пакъ усердно
Да те резныхъ стѣне препреченія,
Зависти, и злобе огорченія
Незадержу, стегну хулино - гердио.

С'народныхъ ^зто своихъ просвѣщеніе
Словесности, духа ображеніе
Може сноват', крѣпит', простирати;
Ревныхъ све отъ рода пріятеля
Ученыхъ и умныхъ списателя;
Скоро течы брижно скупит', слати.

За обучит' повѣreno стадо
Пастыръ душахъ свак' ѿ радъ, и радо
Полезна ти списат', и принети;
Знають, ты ѿш' совѣтца и вѣрина,
Неущербна сва, пакъ и нескверна
Народу по Сербскомъ и разнети.

Серблінъ истинъ свакій примит'є те
Обдареногъ щедро пратит'є те,
Ко желаномъ и провести концу:
Зна да сиѣшишь множит' училища,
Богатити народна книжница;
Тѣжишь стити ко вѣжества соицу.

Дарь приишеніе буд' и како малый,
Благодаранъ прими, и захвали;
Отъ сродника єръ ти буде дато:
Стѣне верши множество Пиль - грудица,
Мора пуни водныхъ Ливъ каплица;
Дарь съ свакъ, ал' умній суво злаго.

А смотришь ли когъ и ногъ на путу,
Сву отвергни злобу, мерзъ и круту;
Доброму текъ у миѣнію предтеци га:
Вел'кодушномъ, благомъ ревностю,
Съ ныме лѣтомъ ал' у согласію
Текуть сиѣши по - и достигни га.

Роду служит' умно ко настои,
Ползоват' му радъ се труди, знои;
Достоянь в тай признан'я рода:
Томъ на чело вѣнацъ, као свакоме!
Предпрайт'ю гледи ко у своме
Произвести благо умногъ ~~—~~ ^{тиода}

Садъ ти желанъ срѣтено путемъ итьи,
Намѣреній, желанъ коиацъ стити;
Подпоръ свагди нать', и пріятелъ:
Повольти с' увѣкъ свакомъ чину,
Рода свакогъ, и отчизне сыну,
Стети многое доброжелателъ.

НАРОДНА ГАТКА РУСКА

ПСЕТУ и ЗМИИ.

(съ иѣмач. превед.)

Єданъ, Царь именомъ Пирасъ, имао є
единогъ єдинитогъ сына, кои се Избавъ
называо. Пирасъ овогъ сына преко све-

га, на свѣту любаше; и три му є чуваљ држао; једну да га дои, другу да га купа, трећу да га луља и забавља. Такођер є Царъ овай имао једно псето и једногъ сокола, кое є врло миловао.

Еданпутъ се дододи, да се Царъ съ Царицомъ, коя се Арада зваше, оть двора удали. При полазку своме преда онъ Избава трима чуваљама, наложивши, да на дѣте пазе. У истой соби малогъ Царевића, био є такођер и соко и псето. Кадъ Царевић у колевци засни, то у другу собу изиђу чуваљ, да га не бы съ разговоромъ своимъ пробудиле. И кадъ тако никогъ у соби не би п'е, извуче се изъ једнога угља исте собе грдија змиорина, коя се дотле сакривена једнако таяла, докле ил є дочекала, оваку прилику, кадъ у соби кодъ дѣтета нигдѣ никогъ нема, тко бы ю видio; пакъ помили управо колевци, да младога Царевића уеде. Но соко ю спази, и одъ тежкогъ страха заљеприша се полетивши псету, кога клюномъ као каквымъ плюкомъ у главу удари, а съ крилама клопне по ушима, те га тако обавѣсти, да заспапо дѣте у колевци брани. Чимъ псето то примѣти, у тренутку слапи змію, да ю сву раздере; но на вишне мѣста печи змія псето, ал' текъ ово опеть ю надвлада и са свимъ удави. Борећи се дакле ово двоје преврну колевку съ малымъ у њој Царевићемъ тако, да є цѣло дѣте колевка покрыла. А и соба крвлю оть псета и зміе на много є мѣста замарана била. Садъ, кадъ є већъ псето зміи тако главе дошло, скочи и смотра се на колевку малогъ Царевића. Наскоро потомъ, дођу и чуваљ опеть натрагъ у собу, пакъ смотривши псето на колевци, и сподъ (натосъ) собији савъ крвлю умрляњ, ништа друго помислиле нису, него да є малогъ Царевића псето удавило. Премру оть страха, и крвь почну сузама ронити. Једна одъ нии пакъ одма одлети, те Царици яви, да є псето иђногъ сладкогъ сына удавило, којега є крвлю скоро цѣла соба обагрена. Царица кадъ тужну и ужасну

ову вѣсть чу о јединцу, закука изъ гласа, колико ю годъ глава доноси, и у несвѣсть падне. Кадъ Пирасъ разумѣ шта се садъ сбы съ иђговомъ супругомъ, смѣста ѹой полети, и нашавши ю као што є чуо у несвѣсти, потруди се што є,— и чиме є годъ больма мogaо ю опоравити. И кадъ є тако иђговимъ атанѣмъ и съ Божијомъ помоћи опеть къ себи дошла, запыта ю Царъ, шта се съ ињомъ дододило? Садъ већъ више немогаше оть иђга таити, но му кажу све обстоятельно, па што онъ савъ проприе, и безъ душе читаво полети за Царицомъ у палату натрагъ; кудъ кадъ стигне, уђе Пирасъ съ Царицомъ у собу, у којој є млады Царевић остао, гдј како га види псето, одма скочи къ иђму улагивајући се, и съ выенѣмъ свогъ репа тражаше, како бы му радость свою, о избављенију иђговога сына, изјавити могло. Но Царица на еданпутъ викне: „Уби, уби то проклето псето: оно є узрокъ ове узимне наше вѣчије несреће.“ Съ коимъ рѣчма тако Цара у живацъ дирне, да одма мачь оть бедрице тргне и псето на поле ударџемъ пресреће.

За тимъ се потражи, откуда у соби текрвомрљине; те тако садъ нађу край колевке удављену змію, на споду лежећу. Царъ ю добро погледа, и примѣти да є сва у ранама. Потомъ почне псето прегледати, па такођер и на овомъ вишне рана нађе.

И тако садъ топрвъ Пирасъ дозна, да є свогъ любимца, права здрава мачемъ раздвојо; кое се одма и съ тимъ посвѣдочи, кадъ малога Царевића невредима подъ колевкомъ нађу.

ШАЙКЛШИ.

(изъ писма једногъ иђмачкогъ путника.)

Не далеко одъ Карловаца дошли смо на ушће Тисе. Осамъ миља къ Югу вишне свогъ ушћа протеже се Тиса къ Југоистоку, и састајући се съ Дунавомъ чиши стеснѣній кутъ. Край овога кута, који у себи једно 20 миља влажне земље садржи, есть одъ тако названый Шай-

каша или Насадника насељи. Ови Шайкаши сачинявају Аустријску воену флоту на Дунаву. Окружје, у којем они станишу, спада подъ милитарску границу. Шайкаши живе подъ једномъ управомъ, као и остали сви граничари, съ тимъ само изнискромъ, што ови свою службу не као други граничари на сувој земљи, него на води одправљају. Изъ ныовы людји саставља се једанъ баталјонъ за управљање флоте. Главна варошь Шайкашкогъ Баталјона є Тителъ. Овде се налази највећа и најглавнија часть шайкашке дунавске флоте. У осталомъ налази се и у Земуну и на други мѣстахъ Дунава једна частица овога Шайка. Шайкаши су са свакомъ струкомъ лађарскогъ живота и са токомъ Дунава одвећь добро познати. Ови имају мале лађе и топничне чунове, одъ који сваки є съ кѣтриломъ и веслама снабдѣвени. Ове лађе зову се Шайке; одкуда и име Шайкаша. Ныове су лађе двојаке: велике и мале. Съ последњимъ обично на Дунаву стражу чувају; веће пакъ представљају као пѣку воену Флоту на Дунаву. Ныова најважнија служба састоји у уредномъ стражареню на Дунаву. Даље употребљавају се у ратно доба, и при другимъ важнимъ случајима. Ови су текъ малый остатакъ отъ онога у прошавши времена тако славни бивши флота, кое су Турци, Аустријанци, Крстопосци и Римљани на Дунаву обдржавали. Као што є познато, Римљани су имали на ћеломъ Дунаву чакъ до Нѣмачке многа станица за свою флоту: и у рату съ Турцима ни є мань битка било на води, него на суву. Ове битке, премда су по себи важне, ни једанъ, — у колико є познато, живописацъ ни є насликковао. Представимо себи једну многимъ дунавскимъ стѣнама обколјену узкость, и у овој узкости Дунава може мијале и велике шайке, Турке на једной, Аустријанце и Унгаре на другој страни. Двѣ шайке, једна другој се приближе и сразе, и у највећој ватри бразај вода разстави. Једна удари на стѣну, а момци съ великимъ мукомъ изпливају на

рудъ. Други са севомъ снагомъ веслају, једанъ противъ другога ударају. Съ обадвѣ стране Дунава стоје трупе војника помажу својимъ людма. Штета, што досадъ ни једанъ знатанъ живописацъ таково бойно позориште у слици непредстави! Шанцеви и положаји, кое рѣка чини, мыслимъ да лѣпше изгледају, него само море.

Шайкаши, изузимајући гдѣкоје, сви су сами Србљи. Ныовъ баталјонъ састоји се одъ 1000 момака. Они поредъ свое лађарске вѣштине, морају јошти и зиданъ и прављење мостова, и у обште све пантанерске послове знаји, а у превозеню трупа војнички съ једне стране рѣке на другу искусни быти: да бы тако у време наводненіја, кое се у томъ предѣлу често догађа, посредствомъ свои стражарски чунова савезъ између потопљенихъ становиши учинити могли. Заиста Шайкаши при уливу Тисе у таковомъ предѣлу станују, који є највећемъ Дунава наводнешю подложанъ, и који се одъ Бачке узимајући на лѣвой страни рѣке крозъ цѣлый Банатъ до самога улива Мораве разпростире. Но и цѣлога овога великога простора само једна мала частъ између Београда и Нове Паланке граничи съ Турскомъ. И ова частъ Дунава, као и друга одавде до Оршаве, одъ прилике 25 миља дугачка, есть за Шайкаше и ныову службу одъ велике важности. Одъ Оршаве даље већ су обе стране Дунава Турске. На Сави, која є одвећь узка, и ласно се са сува чувати може, ни су Шайкаши тако, као на широкомъ Дунаву, потребни.

ЕВРОПЕЙСКИ КОМПЛИМЕНТИ.

о а ъ

Д. П.

Писмо једногъ Индијанца къ своме Краљу.

(Конанъ.)

Заићемъ тражити обиталиште друго, и наћемъ га кодъ човека много учтивијегъ одъ првога. Цела моя кућа, и све што у њој видите (рече ми домаћинъ) стоји Вама

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

на служби. Я самъ се у истину срдечно радо-
вао овай искрености. Ёданпутъ спазимъ у
себи више лепы огледала; скинемъ једно съ
дувара у намери той, да га теби пошлѣмъ.
Но чимъ ово мой домаћинъ опази, постаде
гори него онай првый; и тео ме є дати за-
творити, ёрь є држао, да самъ я управо съ
вольомъ ићга покрасти тео.

Наскоро затимъ зовне ме једанъ отмѣнъ
господинъ на ручакъ, после когъ рече ми,
да ако ми се ма шта допада, само да запо-
ведимъ, па ми све на служби готово стои. У
исто време опазимъ на ормару једанъ врло
скupoценъ сатъ. Я га замолимъ, да ми онъ
истый сатъ за време мoga овде бављења на
послугу даде; но некако я не доби одговора
на мою молбу, и о мени више ни спомена не
бяше.

Позову ме къ Кралю. Неброени люди
у лепој одећи кланију се предъ нимъ, на-
зываюћи га добромъ, благимъ, и милости-
вимъ; а за ићговы лећи заиста говорише о
њему сасвимъ друго.

Ово су луди люди. Да ји ты чуешъ,
ты бы држао, да су они све сами доктори;
ёрь прво є то, што свакій боговетнији данъ
пытао: „како се наодите.“ Найсме-
шнији є обичай, когъ при асталу имао. Они
напуније чашу виномъ, подигну увись и ка-
жу, да пию за мое здрављ. Исто тако на-
теривали су и мене, да и я толико піемъ;
и Богъ и душа разболео бы се, да самъ ји
послушао. Шта више пили су и за твоје здра-
влѣ; но я држимъ, да ово више одъ твога
теснога састава и твога разума зависи, не-
го одъ ињиовы голы желя. Мени су ови лю-
ди яко неповольни, и ништа друго не же-
лимъ, него да се што пре къ теби о кралю!
повратим, и да ти лудост и безумлѣ Евро-
пейско преповедимъ.

Пешта. У почетку мѣсца Јуніа Карпатски
Славени спровали су торжествену депутацију Н. Ве-
личству наймилоствијемъ Кралю нашемъ у Бечъ.
Ову депутацију сачинjavали су: Евангелски Суперим-
тендент Г. Јосефи и четири свештеника одъ истога
вѣроповѣданія, спрѣчъ Г. Г. Ферѣничикъ
изъ Ђешаве, Халупка изъ Брезина, Ходжа изъ
Св. Михулаша, и Рохонији изъ Бачке. — Рекурсъ
свой предали су Н. Ц. Высочеству Ерихерцогу
Людвигу, кои ји је съ найвећомъ благочаклоносу
примјо. Затимъ учинили су подворенѣ своје Н. Свѣт-
лости Князу Метернику, кодъ кога су више одъ
једногъ сата пробавили; потомъ Князу Коловар-
ту, рођеному Чеху, кои ји је као єдиородну браћу
своју предујро, Канцлеру Майлатау, кои јимъ је
рекао, да је и онъ самъ по роду Славенъ, и да се съ
тимъ поноси; и найпосле Референдеру Торковшу,
одъ кога су такође врло добро примљени били. У
рекурсу изјагљение су: тужбе на закону противеће се по-
ступању оны Мађара, кои различите погре је само
противъ земљака свог Словака, него и противъ свијој Сла-
венама по своимъ новинама пишу, и навалую, да се Сла-
венима, кои подъ Св. Унгарскомъ круномъ живе, упо-
требљиванѣ материја њега језика препречи; прошиће: да
Словаци у својимъ црквама и школама свой матерњи
језик задрже, цркве матрикуле словачки воде; да се у Пожуну Словачка Цензуре установи и издавање
Словачки Народни Новине допусти; да се у Лицеју
Пожунскомъ Словачкай језикъ и литература као ог-
динаріум studium предаје; да се на Свеучилишту
Пештанскомъ катедра Славенски језикъ и литература
подиже и т. д.

Цѣна ране у Пешти 3. Јула. Грошић. б. вр.

	најбољ	средњ	лоше
Жито	215	195	178
Наполица	160	155	150
Ражъ	126	124	120
Ечамъ	100	95	90
Зобъ	84	82	80
Проя	—	—	—
Жута каша	—	—	—
Кукурузъ	125	123	120
Св. меса једна фунт.			

Станѣ Дунава.

2. Јул 5' 11" 0" — 3. Јул. 5' 7" 9" — 4. Јул.
5' 4" 9" (над 0.)

Листъ овай излази два пута у седмици, свакога Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ обра-
зомъ иощива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полго-
дишњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-
Будимскога Скоротече, находећој се при учредничеству у Пешти у Бедемској улици (Bastei Gasse) Nro. 349.